

Paraules al Parlament de Catalunya amb motiu de la presentació de la Llei d'universitats de Catalunya, 12 de febrer de 2003

Gràcies, senyor president.

És per a mi un honor poder presentar, al Parlament de Catalunya, el projecte de Llei d'Universitats de Catalunya. Disposar d'aquesta Llei ha estat una vella aspiració política i acadèmica del nostre poble. Vull fer constar que en el procés, llarg, de preparació d'aquest projecte de Llei, que començà ara fa més d'un any amb unes reflexions a Sitges, organitzades en el marc del Consell Interuniversitari de Catalunya, hi han participat de manera intensa les universitats mateixes. I en dir les universitats, no tan sols em refereixo als seus màxims responsables, sinó també als professors i investigadors, als estudiants i les seves associacions, al personal d'administració i serveis. Vull agrair, en aquest sentit, la presència aquí de rectors, rectores, presidents dels Consells Socials i representants de les universitats catalanes, així com dels representants dels diferents sectors socials amb implicació universitària.

El projecte de Llei respon a les necessitats de la Catalunya d'avui i, sobretot, del futur. L'esperit de la Llei que es proposa té tres eixos. En primer lloc, parteix del reconeixement d'una realitat universitària específicament catalana, hereva d'una història llarga i d'una tradició pròpia. En segon lloc, veu aquesta realitat inserida en un escenari europeu i ambiciona com a objectiu fonamental el protagonisme europeu. El catalanisme i l'europeisme són el nord i el sud de la Llei. En tercer lloc, la realitat universitària catalana en el seu camí europeu s'emmiralla en l'exigència de qualitat i en l'excel·lència a l'hora de formular les línies de la seva acció.

Aquest triple eix es materialitza en línies estratègiques ben definides. La Llei pretén impulsar els valors i característiques del model universitari del nostre país, així com el reforçament en el camp universitari de la cultura i la llengua pròpies. A la vegada, contempla mesures diverses per avançar cap a un espai europeu

d'ensenyament superior que entre tots anem construint. Finalment, ens vol ajudar a augmentar la nostra autoexigència mitjançant polítiques noves de professorat, de recerca i de qualitat.

La Llei d'Universitats de Catalunya que avui us proposem viu dins d'un marc jurídic determinat, en el nostre cas la Ley Orgánica de Universidades de desembre de 2001. Però vull fer notar que, com en tota l'acció legislativa d'aquest Parlament, quan decidim sobre una Llei ho fem sobre la Llei, i no sobre el seu marc. O, dit de manera més directa: podem tenir opinions diverses sobre la LOU però podem coincidir alhora sobre la bondat i la conveniència de la Llei que avui es votarà.

Són molts els aspectes importants d'aquesta Llei. No voldria ara entrar en una enumeració llarga i potser una mica feixuga. N'esmentaré diversos i m'estendré en un de determinat, el professorat.

En primer lloc, cal deixar constància que la Llei és molt respectuosa amb l'autonomia universitària. Fins i tot en algun aspecte, com la composició del Consell Social, a on la LOU convidava a rebaixar el pes de la comunitat universitària, la Llei ha refusat de fer-ho. En segon lloc, la Llei desenvolupa una actitud i introdueix tota una sèrie de mesures afavoridores de la permeabilitat entre la universitat i el seu entorn, cultural, social i econòmic. Un exemple, comparativament menor però representatiu, és la introducció d'un representant dels exalumnes en el Consell Social de les universitats. Més en general, sota el projecte de Llei d'universitats de Catalunya batega la percepció que, avui, la universitat constitueix, potser, el receptacle més important de capital intel·lectual de Catalunya i que, en un futur on el progrés estarà dominat pel coneixement, la valorització d'aquest capital, mitjançant la millor docència i la recerca, serà essencial per al nostre país.

La Llei també recull i enforteix l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya que, a partir d'una trajectòria exemplar d'obra ben feta, passa a

constituir-se, com a entitat de dret públic, en òrgan fonamental d'impuls de la qualitat.

Permeteu-me ara que m'estengui més sobre el tema del professorat, un aspecte central de la Llei. La Llei ha pres l'opció de d'obrir una tipologia nova de professorat contractat, laboral i indefinit, i posar-la a disposició de les universitats, que són, això convé deixar-ho ben clar, les que contractaran. No es tracta de substituir, sinó de complementar, amb un nivell d'exigència no inferior, l'opció funcional. No cal un coneixement aprofundit de la tradició universitària catalana per reconèixer en aquest fet un moment de culminació d'una llarga tradició reivindicativa. Sense remuntar-me a temps tan llunyans com els del primer Congrés Universitari Català, el centenari del qual vàrem commemorar fa dotze dies, o els de la Universitat Autònoma de Barcelona del període republicà, em remetré a un període més recent, encara a la memòria viva de molts universitaris i, potser, de molts membres d'aquest Parlament: el tercer Congrés Universitari Català, celebrat a Barcelona del 10 al 15 d'abril de 1978 i que, per així dir-ho, desenvolupà el Manifest de Bellaterra de 1975. A la ponència IX –redactada sota la responsabilitat de Joaquim Viaplana i de Marisa Siguan– podem llegir:

“ La necessitat que el futur professorat de les universitats catalanes no tingui el caràcter funcional es desprèn, com a corollari, dels trets fonamentals que han de definir la universitat nova: concretament els trets d'autònoma i de pública”.

“Els avantatges que representa el contracte laboral respecte al funcionariat són molts”.

“Aquesta forma de contractació situa els professors universitaris en pla d'igualtat amb qualsevol altre assalariat, amb els mateixos drets –estabilitat laboral, seguretat social, jubilació, etc.– i els mateixos deures –compliment laboral, qualitat en el treball, etc.”.

“Tenint en compte la conveniència que la plantilla de contractats se situï a tots els efectes en condicions d'igualtat amb la de numeraris, cal considerar seriosament la conveniència de mantenir dues categories de professors ordinaris d'Universitat: la dels 'adjunts' i la dels 'catedràtics’ ”.

Vint-i-cinc anys després podem dir que, efectivament, això darrer és el que figura en aquest projecte de Llei, sota els noms de “professor agregat” i de “catedràtic”. Fins avui, la carrera acadèmica només podia ser funcionarial. Les aspiracions d’implantació de la via contractual van quedar tancades per la LRU, aprovada el 1983. La LOU, en bona part per iniciativa nostra, les ha obertes. I voldria destacar que aquesta Llei que avui considerem estableix unes categories contractuales que són regulades en exclusiva per les universitats i per la nostra institució d’autogovern i que poden arribar a cobrir la meitat del total de professorat.

En el tràmit d’esmenes, i fruit d’un acord entre els grups parlamentaris de CiU i ERC, que des d’aquí vull reconèixer, hem completat, d’una manera decisiva, la política de professorat contractat. No ens limitarem a obrir una porta, sinó que la traspasarem amb una política decidida de foment de la contractació de professorat laboral estable. L’objectiu serà d’establir cent contractes per any durant els propers dotze anys. A aquest programa li donarem el nom de “Programa Jaume Serra Húnter”, en honor del distingit filòsof i primer rector de la Universitat Autònoma de Barcelona de l’època republicana, mort a l’exili.

En relació amb el professorat, contractat o funcionari, també cal fer esment de la importància que el projecte de Llei dóna a la recerca. A Catalunya, no es pot parlar de recerca sense parlar de les universitats i del seu professorat. Us vull dir, i no exagero, que aquests han fet i estan fent una tasca admirable en aquesta dimensió. Una dimensió que la Llei vol impulsar amb el reconeixement de noves realitats: la dels grans centres de recerca i la dels instituts, la dels investigadors propis i la dels vinculats, etc. Sempre amb l’objectiu de promoure amb intensitat la recerca, el desenvolupament, la innovació i la transferència de tecnologia i de coneixements.

Una altra de les millores que hem introduït en el tràmit d’esmenes, gràcies a un acord subscrit, fins ara, pels grups parlamentaris de CiU, ERC i ICV, és

l'articulació d'un marc general de finançament mínim per al període de vuit anys que culmina el 2010. Aquest acord que ha sorgit del diàleg i el consens respon a una reivindicació llargament expressada de les universitats catalanes. I, justament, entre altres raons, per a la tranquil·litat de les universitats, fóra bo que comptés amb el recolzament de tots els grups que en un moment o altre s'han sumat a aquesta petició. Seria difícil d'entendre que aquest recolzament faltés. Les raons conjunturals no haurien de prevaler sobre la possibilitat de consolidar un marc financer d'estabilitat per a les nostres universitats.

El maig de l'any passat, els vots dels grups de Convergència i Unió, Socialistes-Ciutadans pel Canvi, d'Esquerra Republicana i del Partit Popular van fer que aquest Parlament instés el Govern a presentar, abans del següent període de sessions, aquest projecte de Llei. El Govern ha complert.

Senyores i senyors diputats, els demano el vot a la Llei. Més ben dit, perquè crec que és la mateixa cosa: els demano un vot que resulti d'una anàlisi en clau catalana, és a dir, els demano que jutgin la situació des de la perspectiva de la nostra història i del paper d'aquest Parlament com la nostra més alta instància política. Seria una llàstima que el vot a aquesta Llei no fos més que una incidència d'un debat que resideix en el Congrés dels Diputats.

Abans de concloure voldria donar les gràcies a tots els membres de la societat, i molt particularment als de la comunitat universitària, que han ajudat a confegir aquesta Llei. També vull agrair la tasca del col·lectiu humà que des del DURSI, el Consell Interuniversitari i l'Agència per a la Qualitat, ha fet possible el projecte. No seria factible una enumeració completa dels seus noms. Cal afegir que el projecte de Llei ha millorat molt en el seu tràmit parlamentari, tant per la qualitat de les esmenes presentades pels diferents grups com per la feina feta per la ponència. Gràcies, doncs, als seus membres, els diputats Antoni Castellà, Miquel Barceló, Carles Bonet, Francesc Vendrell, i Joan Boada.

Més específicament, vull reiterar el meu reconeixement al grup parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya. Hem coincidit a veure el potencial de les noves categories de professorat contractat, i des d'aquesta entesa hem bastit un acord més extens que ens permetrà la posada en marxa, amb força, de la Llei.

Avui és un dia important per a la universitat catalana. Però demà en ve un de més significatiu. Demà la Llei ja serà en mans de les universitats, que, per la seva pràctica, la transformaran d'un estri a un enginy potent de formació humanística, professional i en valors, i de recerca. I tot per fer avançar el nostre país, Catalunya, i les fronteres del coneixement universal.

Moltes gràcies, senyor president,
senyores i senyors diputats.